

هویت دینی برنامه درسی

دکتر حسن ملکی

www.ketab.ir

سرشناسه	ملکی، حسن، ۱۳۳۳-
عنوان و نام پدیدآور	هویت دینی برنامه درسی / حسن ملکی
مشخصات نشر	تهران: مدرسه، ۱۴۰۰
شابک	۹۷۸-۹۶۴۰۰۸-۲۲۴۵-۶
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه
موضوع	برنامه‌های درسی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	Education -- Curricula -- Religious aspects -- Islam
موضوع	اسلام و آموزش و پرورش
موضوع	Islamic education
شناسه افزوده	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه
رده بندی کنگره	B۲۲۳۰/۱۸
رده بندی دیویی	۴۸۳۷/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	۱۸۴۶-۱۸۵
اطلاعات رکورد کتابشناسی	فیبا

انتشارات مدرسه || مؤسسه فرهنگی مدرسه بهمان

هویت دینی برنامه درسی دکتر حسن ملکی

طراح گرافیک / محسن خرقانی
طراح جلد / رضا دالوند
لیتوگرافی، چاپ و صحافی / چاپ واژه‌پرداز اندیشه
نوبت چاپ / اول ۱۴۰۰
شمارگان / ۵۰۰ نسخه
شابک / ۹۷۸-۹۶۴-۰۸-۲۲۴۵-۶

تهران / خیابان سپهبد قرنی / نرسیده به پل کریمخان زند
خیابان شهید محمود حقیقت طلب / شماره ۸ / انتشارات مدرسه
تلفن: ۰۲۱-۸۸۸۰۰۳۲۴ / فکس: ۰۲۱-۸۸۹۰۳۸۰۹

باتشکر از انتخاب شما، خواهشمندیم نظرات، انتقادات و پیشنهادهای خود را در مورد این کتاب یا دیگر آثار انتشارات مدرسه از طریق پیام کوتاه به شماره ۱۰۰۰۶۶۰۰۶۶۰۰ یا ما در میان بگذارید.

www.madresehpublish.ir

جهت ارتباط با شبکه‌های اجتماعی ما، رزمینه روبرو را اسکن نمایید.

فهرست

مقدمه چاپ اول / ۱۵

مقدمه ویراست دوم / ۱۷

فصل اول: فطرت، مبنای علوم انسانی / ۱۹

مقدمه و بیان مسئله / ۲۰

مبانی فلسفه علوم انسانی مدرن / ۲۴

فطرت در قرآن / ۲۶

فطرت الهی و دین الهی / ۳۱

علم انسانی بر پایه فطرت / ۳۳

آیه بینی / ۳۴

مدلل بودن / ۳۴

نافع بودن / ۳۴

معرفت وسیع و جامع / ۳۵

پیوستگی / ۳۵

توازن بین نقد و سازگاری / ۳۵

بیدارسازی / ۳۶

برنامه درسی قرآن بنیان / ۳۶

اصول انتخاب محتوا / ۳۹

تناسب محتوا با نیازهای فطری / ۴۰

خردپروری / ۴۰

نافع بودن / ۴۱

کل نگری / ۴۱

اصالت داشتن / ۴۲

بصیرت / ۴۲

مقدمه چاپ اول

طراحی و تدوین برنامه‌های درسی مدارس و دانشگاه‌ها بر اساس مبانی فلسفی اسلامی یکی از ضرورت‌های نرم‌افزاری در جمهوری اسلامی ایران است. بی‌تردید هر کشوری مطابق فلسفه حاکم خود تلاش می‌کند کودکان، نوجوانان و جوانان خود را هم‌سو با آرمان‌ها و اهداف مقبول پرورش دهد تا بتواند جامعه مطلوب را به وجود آورد. در این عرصه، برنامه درسی وسیله تأثیرگذاری است که آثار و نتایج آن به رفتار یادگیرنده تبدیل می‌شود و هویت معینی را ایجاد می‌کند. طبق قاعده فوق، فلسفه تربیت اسلامی که ریشه در نقل و عقل دارد مبنایی قوی برای برنامه درسی با هویت دینی است که با سایر برنامه‌ها تفاوت اساسی دارد. این تفاوت در حقیقت تفاوت فلسفی است که ریشه برنامه‌ریزی درسی را تشکیل می‌دهد. می‌توان گفت به تعداد فلسفه‌ها، نظام تربیت و برنامه درسی وجود دارد که برخی از آن‌ها در منابع علمی بروز و ظهور یافته و ارائه شده است، برخی نیز مدفون در اندیشه‌های فلسفی است که از طریق کاوش در مبناها می‌توان به آن‌ها دست یافت.

بنابراین سخن از لزوم برنامه‌ریزی درسی با رویکرد اسلامی سخنی ناروا و غیر علمی نیست بلکه با دلایل متعدد قابل دفاع و قابل اثبات است. وقتی که ابتدای هر یک از رویکردهای برنامه‌ریزی درسی بر مبنای فلسفی خاص مبرهن

و محرز است، به آسانی می‌توان پذیرفت که استنتاج نظریه و الگوی برنامه‌ریزی درسی از مبانی فلسفی و اجتماعی دینی نیز یک امر طبیعی و قابل دفاع است. محتوای کتابی که پیش رو دارید با رویکرد پیش‌گفته تدوین شده است. نگارنده مطابق مبانی فلسفی و فکری مقبول خود طی سال‌ها تدریس و تألیف در حوزه برنامه درسی بومی، ضرورت و چارچوب ارتباط این حوزه معرفت با اندیشه‌های اسلامی را به طرق مختلف ارائه کرده است. سخنرانی در کنفرانس‌ها و سمینارهای علمی، هدایت رساله‌ها و پایان‌نامه‌های دانشجویی، انتشار مقالات و کتاب‌های متعدّد و شرکت در میزگردهای علمی و تخصصی، شیوه‌هایی بوده است که نگارنده به کار گرفته تا برنامه درسی مبتنی بر فلسفه اسلامی و اقتضائات بومی را ترویج کند. بسیاری از مطالب ارائه شده در اختیار نبوده لکن بخشی از آن‌ها که به صورت مقاله تدوین یافته بود، در کتاب پیش رو جمع یافته است. نظر به اینکه هر یک از قسمت‌های مجموعه حاضر از زاویه‌ای خاص ولی با جهت‌گیری واحد به نگارش درآمده است؛ ممکن است در بعضی جاها بین مقالات تکرارهایی مشاهده شود و یا یک موضوع از جنبه‌های متفاوت مورد تحلیل قرار گیرد. چون انتشار اندیشه دینی در برنامه درسی هدف اصلی نگارنده بوده، تکرار و تنوع مذکور در محتوای کتاب را ممدّ ترویج اندیشه مذکور محسوب نموده و حساسیتی برای حذف و یا تعدیل آن‌ها به کار نبرده است. بر این اساس آنچه که روح این پردازش جدید در برنامه درسی را نشان می‌دهد، هویت دینی است. بدون شک مطالب ارائه شده خالی از اشکال نیست و نواقصی دارد اما در هر حال این راه باید شروع می‌شد که به وسیله نگارش و برخی افراد متمایل به این اندیشه در نظام تعلیم و تربیت ایران آغاز شده است. بی‌تردید اندیشمندان بصیر و دلسوز در آینده این راه را هموارتر خواهند ساخت و به استحکام آن خواهند افزود.